

Nr 222

Av herr **Wiklund** i Stockholm, om *möjlighet för försäkringstagare enligt lagen om allmän försäkring att utföra visst arbete under sjukskrivningsperiod.*

Enligt uppgifter i tidningspressen dömdes i höstas en sjuksköterska till 25 dagsböter för osant intygande bestående däri att hon tagit ett fyra dagar långt vikariat på ett sjukhus — därtill ombedd av den sjukhusläkare, som sin plikt likmätigt var angelägen om sina patienters vård — samtidigt som hon under ledighet på grund av graviditet uppbar tilläggssjukpenning utan att anmäla vikariatet till vederbörande försäkringskassa. Enligt 3 kap. 13 § lagen om allmän försäkring måste nämligen kvinnlig försäkrad under graviditet avhålla sig från förvärvsarbete, om tilläggssjukpenning skall utgå. Även rent tillfälligt avbrott i avhållsamheten medför enligt nu gällande lag och praxis definitiv förlust av sådan sjukpenning. Den i och för sig riktiga tanken bakom denna stränga regel är att kvinnan skall kunna känna ekonomisk trygghet under den senare delen av graviditeten och tiden närmast efter förlossningen och därför kunna i lugn vara arbetsledig för att helt inrikta sig på sitt moderskap.

Det finns emellertid en mängd i fråga om behövlig arbetstid oreglerade arbetsuppgifter mot arvodesersättning utan att anställningsförhållande i egentlig mening föreligger. På grund av den begränsade arbetstid och ringa fysiska prestation dessa uppgifter kräver kan de mycket väl och utan något men för den grupp kvinnor, som här åsyftas, skötas även av dessa kvinnor. Som exempel kan nämnas betalda uppdrag som frivilliga övervakare inom olika sociala vårdområden, andra "korta" eller i varje fall relativt enkla arbetsuppgifter såsom sekreterare-, kassa-, bokförings- eller revisionsuppdrag i det rikt florerande föreningslivet eller inom småföretag, *tillfälliga* insatser som besökare hos sjuka och gamla, tjänst som "dagmammor" m.fl. Dessa uppdrag kräver vanligen endast måttliga eller ringa fysiska arbetsinsatser, särskilt om det är tillfälliga insatser som *ersättare* för andra uppdragshavare. Oklarhet råder om sådana betalda uppdrag är att anse som "förvärvsarbete". De kan oftast utan svårighet utföras även av t.ex. en mor, som sköter sitt nyfödda barn, eller en blivande mor i väntan på sin nära förestående nedkomst. Under intryck av domen mot sjuksköterskan har åsyftade uppdragshavare i flera kända fall av sagt sig uppdragen, t.ex. en kvinnlig akademiker med kvalificerat socialintresse och påtaglig lämplighet som frivillig övervakare; hon begärde entledigande från övervakaruppdraget, då hon naturligt nog inte ville avstå från ovan angivna sjukförmån under graviditeten.

Någon annan tolkning av termen "förvärvsarbete" tycks inte finnas än den som sålunda lett till dessa konsekvenser. Åtalet och domen synes redan ha skapat olust

och osäkerhet på många håll och motverkat i fråga om tid- och kraftåtgång föga krävande men likväl ofta mycket värdefullt "förvärvsarbete", som borde kunna tillåtas att blivande mödrar utföra utan sjukpenningförlust och utan att lagstiftningens syfte att ge dem skydd och känsla av försörjningstrygghet behövde äventyras. Risken av åtal för osant intygande eller bedrägeri, om sådana kvinnor utföra enklare arbetsinsatser mot betalning samtidigt som de uppbär tilläggsjukpenning, tar man självfallet inte, ett förhållande som så småningom kan skapa relativt betydande svårigheter att få dessa ganska omfattande och tämligen viktiga insatser utförda.

Motsvarande konsekvenser gör sig i viss mån gällande även då det gäller tillämpningen av 3 kap. 7 § lagen om allmän försäkring (rätt till sjukpenning vid sjukdom), även om det som "allmän regel brukar angivas att arbete, som inte har nämnvärd ekonomisk betydelse och som inte menligt påverkar tillfrisknandet, inte utgör hinder för rätt till hel sjukpenning" (ur "Hitta rätt i allmän försäkring", s. 106). Korta eller längre betalda extrauppdrag, som inte är fysiskt ansträngande, torde enligt denna regel kunna utföras utan förlust av sjukpenning. Förutsättningen är dock som redan påpekats tillika, att vederbörlig ersättning för sådant uppdrag inte är av "nämnvärd ekonomisk betydelse". Vad därmed närmare avses torde vara tämligen oklart. Är deltagande i ett par tre sammanträden mot ordinär ersättning att anse som en inkomst av "nämnvärd ekonomisk betydelse"? En ledamots frånvaro från sammanträden kan ju i vissa fall få betydande konsekvenser (vederbörande nämnd eller styrelse har viktiga ärenden att handlägga och blir t.ex. inte beslutför, enär suppleant inte kan uppbådas, exempelvis under sommartid, den sjukskrivne besitter speciell sakkunskap, som kanske inte kan ersättas av en suppleant etc.). Den sjukskrivne kan givetvis i nu tänkta fall delta i sammanträdena under vägran att motta sammanträdesersättning, varigenom hinder att uppbära sjukpenning med säkerhet inte torde behöva uppkomma. Men är detta rimligt, om han i övrigt på grund av sjukdom avhåller sig från arbete? Skattemässigt torde f.ö. samhället kunna i vissa fall t.o.m. förlora på en sådan lagtillämpning, eftersom sammanträdesersättning är skattepliktig liksom övrig inkomst.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära en översyn genom sjukförsäkringsutredningen eller på annat sätt av 3 kap. 7 § och i synnerhet 13 § lagen om allmän försäkring i syfte att i fall, som i motionen exemplifieras, ge möjlighet för försäkringstagare att under sjukskrivning eller — i fråga om kvinnor — under graviditet, som åberopas för uppbärande av tilläggsjukpenning, utföra lättare extrauppdrag mot betalning utan att detta medför bortfall av sjukpenningförmåner och åtal för bedrägeri eller osant intygande.

Stockholm den 20 januari 1967

Daniel Wiklund (fp)
i Stockholm